

De Wilde liguster als vlinderstruik

Bloeiende liguster blijkt een uitstekende nectarplant voor allerlei vlinders te zijn. Hans Smeenk vertelt over zijn Franse waarnemingen op deze 'vlinderstruik'.

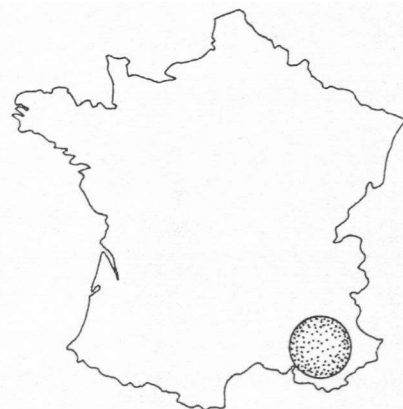
Hans Smeenk

De plaats waar de waarnemingen op bloeiende liguster zijn verricht. Tekening: Monte Gardenier.

Bij het woord 'vlinderstruik' denken we in de eerste plaats aan de Buddleja. Vol in bloei met zijn paarse of witte pluimen trekt deze heester van heinde en ver talloze vlinders aan: een waar vlindercafé. Elke vlinderliefhebber kent dit verschijnsel en heeft er wel eens genietend bij stil gestaan. Andere vlindercafés zijn bijvoorbeeld bloeiende Hemelsleutels of een 'bloedende' boom (wie ziet dit laatste overigens nog wel eens?).

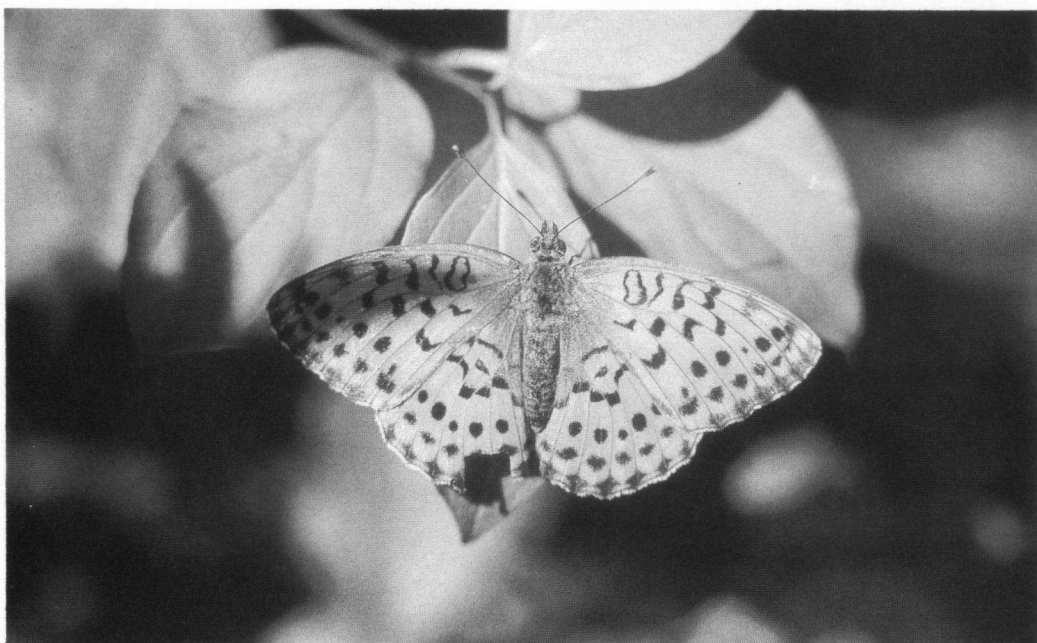
Bij het woord liguster denken we in de eerste plaats aan de liguster als heg, als perceelscheiding, keurig geknipt of electrisch geschoren. De burens mochten er eens iets van zeggen.... Maar de liguster kan ook uitgroeien tot een metershoge struik. Eenmaal in volle bloei verspreidt deze heester dan een bedwelmend zoete geur.

Zulke rijk bloeiende reuzenligusters kwam ik tegen in de Haute Provence. Twaalf kilometer ten zuiden van de stad Sisteron ligt aan

de route Napoleon het dorpje Volonne; daar vlakbij het gehucht Sourribes. Een stenig zandweggetje voerde langs een fraaie mantelzoom, die een beboste helling begrensd. Langs een traject van 25 meter werd deze mantelzoom gedomineerd door de bloeiende Wilde liguster (*Ligustrum vulgare*). Drie ochtenden (23, 24 en 25 juni 1991) verbleef ik daar van 's morgens acht tot tien uur en kon twaalf verschillende dagvlindersoorten noteren, alle drinkend van de liguster (zie tabel). De meeste vlinders verbleven geruime tijd op de liguster en gedroegen zich als ware stamgasten. Van hen bleek de Blauwe ijsvogelvlinder (*Ladago reducta*) nog de vluchtigste bezoeker. Passanten waren de beide koolwitjes (*Pieris brassicae* en *P. rapae*). Zij

De talrijkste gast op de liguster was de fraaie Braamparemoervlinder. Foto: Hans Smeenk.

Het fotograferen van de onderzijde van de beweeglijke Braamparelmoervlinder was niet gemakkelijk.
Foto: Hans Smeenk.

kwamen op hun route langsvliegen, onderbraken hun vlucht kort door even aan de liguster te nippen en vervolgden daarna weer hun weg.

Vlinders op een ligusterstruik zitten niet echt stil. Zij vliegen van bloem naar bloem, wapperen met hun vleugels en jagen elkaar weg. Het bekijken en fotograferen van hun onderzijde is dan ook niet echt gemakkelijk. Vandaar dat de determinatie van de Braamparelmoervlinder (*Brentis daphne*) - de talrijkste gast op deze liguster - mij aanvankelijk wat hoofdbrekens bezorgde. Een exemplaar verzamelen en later determineren is natuurlijk mogelijk, maar ik probeer zo veel mogelijk de fotografie als hulpmiddel en bewijsmateriaal te gebruiken. Naast diverse minder geslaagde opnamen kwam toch nog een fraaie foto van de onderzijde van de Braamparelmoervlinder te voorschijn. De Braamparelmoervlinder is moeilijk te onderscheiden van de nauwverwante *B. hecate* en de Purperstreepparelmoervlinder (*B. ino*). De determinatie leidde tot de Braamparel-

moervlinder op grond van:

1. Biotoop (droog, niet vochtig)
2. Grootte (vrij forse vlinder)
3. Bovenzijde: zwarte marginale vlekken vormen geen doorlopende band.
4. Onderzijde: zie foto.

De determinatie is bevestigd door Rienk de Jong van het Natuurhistorisch Museum te Leiden, waarvoor mijn dank.

Twee opmerkingen wil ik nog maken over vlinders die de liguster juist niet bezochten. Het Dambordje (*Melanargia galathea*) - algemeen ter plekke en vliegend aan de andere zijde van het zandweggetje boven een onkruidakker - vloog vaak vlak langs de liguster, soms als het ware er dwars doorheen, maar nooit zag ik hem landen of drinken op deze struik. Een kwestie van smaak, bloemkleur of biotoop?

Een ander vlindertje, het Tweekleurig hooibeestje (*Coenonympha arcania*), was ook algemeen in deze mantelzone. Duidelijk vertoonden deze vlindertjes territoriaal gedrag door soortgenoten, maar ook niet-soortgenoten, te achtervolgen. Daarbij keerden ze dikwijls weer naar hun uitgangspositie terug. Dat daarbij ook wel eens een ligustertakje werd uitgekozen kwam voor, al werden vaker andere struikjes benut. Maar nectar drinken van de liguster heb ik van hen niet - althans niet tussen 8.00 en 10.00 uur - waargenomen.

In Nederland komt de Wilde liguster vooral voor in de duinen. Wie maakt eens een Nederlands soortenlijstje? Want de liguster als vlinderstruik is zeker de moeite waard om enige tijd bij stil te staan. En om misschien te besluiten te heg niet meer te knippen.....

SUMMARY

Observations were made of butterfly species on blossoming *Ligustrum vulgare* in southern France. The most numerous species seen sipping nectar, was *Brentis daphne*. A striking feature was that *Melanargia galathea*, often seen in the close vicinity of *L. vulgare*, did not settle on the shrub.

Tabel 1: Dagvlindersoorten waargenomen op bloeiende liguster te Sourribes (Fr.) van 23 t/m 25 juni 1991 tussen 8.00 en 10.00 uur. S=stamgast, P=passant

Nederlandse naam	Wetenschappelijk naam	23/6	24/6	5/6	
Koningspage	<i>Iphiclides podalirius</i>	-	-	x	S
Groot koolwitje	<i>Pieris brassicae</i>	x	-	-	P
Klein koolwitje	<i>Pieris rapae</i>	-	x	x	P
Bruine eikepage	<i>Nordmannia ilicis</i>	-	x	x	S
Boornblauwtje	<i>Celastrina argiolus</i>	x	x	-	S
Blauwe ijsvogelvlinder	<i>Ladoga reducta</i>	x	-	x	S
Kleine parelmoervlinder	<i>Issoria lathonia</i>	x	-	x	S/P
Braamparelmoervlinder	<i>Brentis daphne</i>	x	x	x	S
Veldparelmoervlinder	<i>Melitaea cinxia</i>	x	x	-	S
Bosparelmoervlinder	<i>Mellicta athalia</i>	x	x	x	S
Bruin zandoogje	<i>Maniola jurtina</i>	x	x	x	S
Hooibeestje	<i>Coenonympha pamphilus</i>	x	-	x	S